

УДК 657.1

Гринь В. П.,

viktoriya_grin@ukr.net,

ORCID ID: 0000-0002-6758-7374,

к.е.н., доц., доцент кафедри обліку та оподаткування, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНИХ ОБЛІКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

***Анотація.** Обґрунтовано доцільність розробки теоретичних засад здійснення стратегічних облікових комунікацій як елемента системи стратегічного менеджменту підприємства. Розкрито структуру бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи у складі стратегічних комунікацій підприємства. Визначено поняття стратегічної облікової комунікації як процес передачі різних видів повідомлень та сигналів (паперових, електронних), що мають на меті здійснення впливу на процес прийняття стратегічних рішень та реалізацію стратегічних ініціатив підприємства, а також на стратегічні інвестиційно-позикові рішення його зовнішніх стейкхолдерів. Розглянуто особливості здійснення облікових повідомлень суб'єктами ведення бухгалтерського обліку. Визначено порядок перетворення облікової інформації та формування облікових сигналів. Обґрунтовано роль та обов'язки основних суб'єктів здійснення стратегічної комунікаційної взаємодії (суб'єкти перетворення та передачі облікової інформації стратегічного спрямування; одержувачі облікової інформації стратегічного спрямування). Проаналізовано два основні канали передачі повідомлень в системі стратегічних облікових комунікацій. Виділено та обґрунтовано два основні види стратегічних облікових комунікацій підприємства. Проаналізовано порядок впливу шумів на якість облікової інформації в обліково-комунікаційних системах. Проаналізовано шляхи зменшення інформаційних шумів в обліково-комунікаційних системах. Розроблено класифікацію інформаційних шумів в стратегічному обліковому комунікаційному процесі. Обґрунтовано основні особливості здійснення стратегічних облікових комунікацій на підприємстві. Ідентифіковано та обґрунтовано основні відмінності стратегічних облікових комунікацій від традиційного процесу формування та оприлюднення облікової інформації на підприємстві.*

Ключові слова: комунікаційний підхід, інформаційно-комунікаційна система, облікове повідомлення, обліковий сигнал, стратегічні облікові комунікації.

Gryn V. P.,

viktoriya_grin@ukr.net,

ORCID ID: 0000-0002-6758-7374,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

THEORETICAL BASES OF STRATEGIC ACCOUNTING COMMUNICATIONS

***Abstract.** The expediency of developing the theoretical foundations of strategic accounting communications as an element of the enterprise strategic management system has been grounded. The structure of accounting as an information and communication system within the strategic communications of the enterprise has been revealed. The concept of strategic accounting communication has been defined as the process of transmitting various types of messages and signals (paper, electronic), with the purpose of influencing the process of strategic decision making and implementation of strategic initiatives of the enterprise, as well as the strategic investment and loan decisions of its external stakeholders. The peculiarities of implementation of accounting messages by accounting entities have been considered. The procedure for converting accounting information and generating accounting signals has been determined. The role and responsibilities of the main subjects of strategic communication interaction (subjects of transformation and transferring of strategic accounting information; recipients of strategic accounting information) have been grounded. Two main channels of communication in the strategic accounting communications system have been analyzed. Two types of strategic accounting communications of the enterprise have been identified and substantiated. The order of noise impact on the quality of accounting information in accounting&communication systems has been analyzed. Ways to reduce information noise in accounting&communication systems have been analyzed. The classification system of information noise in the strategic accounting communication process has been developed. The basic features of strategic accounting communications at the enterprise have been grounded. The main differences between strategic accounting communications from the traditional process of formation and disclosure of accounting information at the enterprise have been identified and substantiated.*

Key words: communication approach, information and communication system, accounting message, accounting signal, strategic accounting communications.

JEL Classification: D83, L1, M41

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2019-25-05>

Постановка проблеми. На сьогодні одним з напрямів розвитку комунікаційної теорії бухгалтерського обліку є удосконалення облікового забезпечення системи стратегічного управління, де використання теоретико-методологічного інструментарію зі сфери комунікацій дозволяє структурувати набір облікових повідомлень і сигналів різних видів (фінансова, управлінська, стратегічна звітність) та створити необхідні передумови для підвищення ефективності процесу прийняття рішень стратегічного спрямування внутрішніми та зовнішніми користувачами. При цьому залишаються недослідженими питання обґрунтування сутності системи стратегічних облікових комунікацій, розкриття особливостей перебігу обліково-комунікаційного процесу щодо формування облікової інформації стратегічного спрямування, аналізу впливу шумів на процес формування та передачу такої інформації користувача для прийняття стратегічних рішень внутрішніми та зовнішніми користувачами. З метою вирішення вищевказаних питань та формування дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємством необхідною є розробка теоретичних засад здійснення стратегічних облікових комунікацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку бухгалтерського обліку на основі застосування комунікаційного підходу присвячені праці Н. М. Бедфорда, В. Беледуїні, Ч. Златковича, М. В. Корягіна, П. О. Куцика, О. А. Лаговської, Л. С. Лі, В. В. Муравського, Дж. А. Пратавіра, Дж. Ф. Росса, Р. Стерлінга, Р. Чемберса, Е. Рібейро та ін. Особливості здійснення стратегічних облікових комунікацій розкриваються в дослідженнях З. Л. Бандури, Р. Ф. Бруханського, О. В. Вакун, С. Ф. Голова, З. В. Гуцайлюка, С. В. Гушка, Н. Ю. Єршової, І. І. Криштопи, О. П. Кундрі-Висоцької, О. І. Пилипенка, М. С. Пушкаря, В. З. Семанюк, А. В. Шайкана, В. Р. Шевчук та ін.

Постановка завдання. Основним завданням статті є розробка теоретичних засад здійснення стратегічних облікових комунікацій на основі використання положень облікової комунікаційної теорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку стратегічного менеджменту в світі характеризується формуванням концепції комплексного стратегічного менеджменту, однією з особливостей якого є використання поняття стратегічної комунікації як набору комунікаційних методів, інструментів та процедур, що забезпечують досягнення стратегічних цілей підприємства за допомогою забезпечення комунікації між суб'єктами

стратегічного менеджменту підприємства та його керівництвом, працівниками і стейкхолдерами. Виникнення концепції стратегічної комунікації вважається окремими дослідниками [5, с. 5] новою парадигмою стратегічного менеджменту, впровадження якої забезпечить появу революційних змін в функціонуванні даної системи та визначить шляхи подальшого розвитку інших допоміжних систем, які забезпечують її функціонування, зокрема і системи бухгалтерського обліку.

Виходячи з розуміння бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи, його місце системи у складі стратегічних комунікацій підприємства можна визначити наступним чином (рис. 1).

В контексті запропонованої моделі (рис. 1) система бухгалтерського обліку є елементом системи стратегічної комунікаційної взаємодії підприємства з суб'єктами, яким необхідна така інформація, що відображає всі стратегічні можливості та загрози підприємства щодо створення вартості. Стратегічна облікова комунікація – це процес передачі різних видів повідомлень та сигналів (паперових, електронних), що мають на меті здійснення впливу на процес прийняття стратегічних рішень та реалізацію стратегічних ініціатив підприємства, а також на стратегічні інвестиційно-позикові рішення його зовнішніх стейкхолдерів.

Відправною точкою в системі стратегічних облікових комунікацій є джерела виникнення облікової інформації, тобто сукупність облікових даних про економічні дії та події, що відбуваються на підприємстві, необхідні для формування облікової інформації стратегічного спрямування. Такі дані одержуються як в результаті первинного облікового спостереження шляхом складання первинних документів та їх подальшої обробки, так і з зовнішніх джерел у вигляді готових пакетів та масивів даних (наприклад, інформація про ринкову вартість окремих об'єктів обліку, яка має бути врахована для встановлення справедливої вартості таких об'єктів в системі бухгалтерського обліку). В результаті обробки облікових даних суб'єктами ведення обліку формується узагальнена облікова інформація у вигляді зведених документів, облікових реєстрів, інформаційних облікових масивів, проформ бухгалтерської звітності тощо.

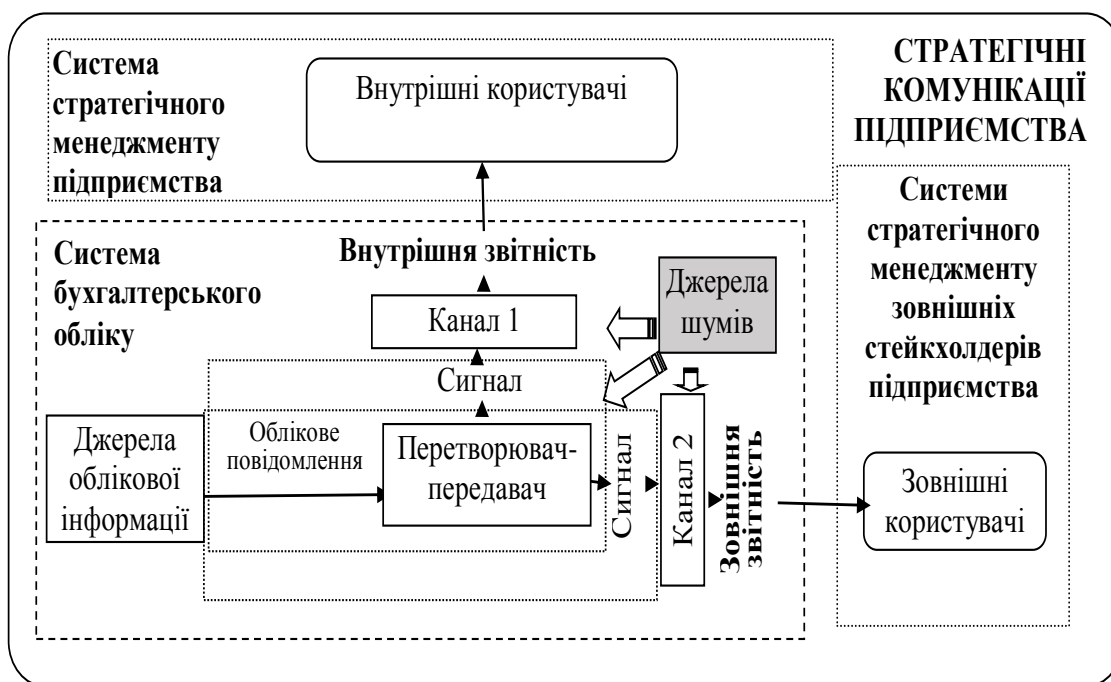

Рис. 1. Бухгалтерський облік як інформаційно-комунікаційна система у складі стратегічних комунікацій підприємства (сформовано автором)

Після здійснення кінцевої обробки узагальненої облікової інформації відбувається формування різних видів бухгалтерської звітності (фінансової, управлінської, стратегічної), необхідної для прийняття стратегічних рішень користувачами, шляхом перетворення первинних документів на бухгалтерські проведення, які потрапляють в систему обліку, фіксуючи факти господарської діяльності підприємства. На даному етапі обробки облікових даних можна спостерігати основну відмінність бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи від звичайних технічних комунікаційних систем. Вона полягає в тому, що суб'єкт ведення обліку виступає не просто передавачем облікової інформації, а створює її шляхом дотримання визначених облікових правил та реалізації професійних бухгалтерських суджень, що мають відповідати прийнятій обліковій політиці підприємства. Тому необхідно розділяти первинне перетворення облікових даних, тобто процес створення облікового повідомлення, який під час подальшої обробки перетворюється на обліковий сигнал, який передається кінцевому одержувачу відповідним каналом. На цю особливість також звертає увагу проф. С. К. Сальварі, який відмічає, що фінансовий облік – це мова, а не процес спілкування, він кодує повідомлення або сигнали у формі, що надається для передачі по каналу (фінансові звіти). Джерело повідомлення та одержувач повідомлення є зовнішніми для мови, складання фінансової звітності – це процес комунікації [10]. Таким чином, суб'єкти ведення та організації бухгалтерського обліку спочатку перетворюють облікові дані на інформацію, а вже лише потім передають їх різним групам одержувачів за відповідними каналами у

вигляді різних видів бухгалтерської звітності (сигналів), необхідної для прийняття стратегічних рішень. Таким чином, процес формування бухгалтерської звітності в контексті комунікаційного підходу є спробою символізувати економічну реальність підприємства на певному абстрактному рівні, визначеному регулятивними інститутами, та передати інформацію про неї одержувачам для прийняття рішень. Для адекватного сприйняття такої інформації користувачі повинні бути готові сприймати її на такому ж абстрактному рівні, тобто розуміти значення наведених в звітності цифрових даних та сутність представлених категорій і понять.

Основними суб'єктами здійснення стратегічної комунікаційної взаємодії виступають:

1. Суб'єкти перетворення та передачі облікової інформації стратегічного спрямування (суб'єкти ведення обліку, суб'єкти організації обліку (менеджери, головні бухгалтери), суб'єкти здійснення комунікації з одержувачами інформації) у вигляді бухгалтерської звітності (внутрішньої та зовнішньої). Такими суб'єктами можуть бути як звичайні працівники бухгалтерської служби підприємства, менеджери, так і спеціально призначені працівники, які займаються лише питанням здійснення стратегічних облікових комунікацій (стратегічні бухгалтери, стратегічні менеджери тощо). Основним завданням таких суб'єктів є фіксація інформації про економічні дії та події підприємства, формування та кодування бухгалтерського повідомлення, тобто абстрагування від певних характеристик економічних дій або подій, врахування інших характеристик, їх перекласифікація за допомогою символів (документів,

рахунків, кореспонденцій), які будуть їх репрезентувати. Сукупність таких символів формує мову, яку суб'єкт ведення обліку використовує для передачі облікової інформації одержувачам. За допомогою таких символів відбувається упорядкування понять та категорій, які дозволяють передавати всю можливу облікову інформацію стратегічного спрямування за допомогою різних видів бухгалтерської звітності. В залежності від кількості рівнів обробки облікової інформації на підприємстві може існувати декілька рівнів її кодування та розшифровки на шляху до формування звітності.

Результатом роботи суб'єктів організації та ведення обліку, тобто кінцевим результатом фази кодування, є формування бухгалтерського сигналу у вигляді звітності, що є упорядкованою згідно нормативно встановлених та внутрішньо розроблених правил сукупністю символів (слів та цифр), які відображають певні економічні дії та події, що відбулися на підприємстві. Такі сигнали передаються суб'єктами здійснення комунікації через відповідні канали одержувачам облікової інформації стратегічного спрямування. Для більш ефективної реалізації комунікаційної функції шляхом формування звітності має забезпечуватися належне структурування та організація облікових даних, що дозволяє покращити рівень їх розуміння одержувачами. Тому, незважаючи на неможливість представлення необхідної облікової інформації стратегічного спрямування у вигляді фінансових показників, в останні роки значного поширення набувають інтегровані звіти, які також відображають інформацію за допомогою нефінансових показників, що дозволяє більш змістовно, повно і комплексно розкривати діяльність підприємства.

2. Одержувачі (приймачі) облікової інформації стратегічного спрямування, що реконструюють на основі одержаної бухгалтерської звітності власне уявлення про стратегічні аспекти діяльності підприємства. Дану групу суб'єктів в залежності від стадії обробки інформації можна поділити на проміжних та кінцевих. Проміжними одержувачами облікової інформації стратегічного спрямування є внутрішні аудитори, аудитори, інші суб'єкти контролю та аналітики, які здійснюють перевірку її достовірності або здійснюють аналітичну обробку з метою встановлення рівня її відповідності економічній реальності підприємства, або з метою представлення в більш придатному для прийняття стратегічних рішень вигляді (в залежності від рівня аналітичної обробки). Кінцевими одержувачами облікової інформації стратегічного спрямування є внутрішні та зовнішні користувачі, які приймають рішення щодо розробки нової або подальшої реалізації існуючої стратегії підприємства, а також які приймають стратегічні інвестиційно-позикові рішення щодо підприємства.

У складі системи стратегічних облікових комунікацій існує два канали передачі повідомлень, тобто два види середовищ, які використовуються для їх доставки з облікової системи до місця призначення (системи стратегічного менеджменту

підприємства або відповідної системи зовнішніх стейкхолдерів). Такі середовища складаються з сукупності засобів або носіїв, за допомогою яких здійснюється передача облікового сигналу користувачу (внутрішні засоби комунікації, засоби масової інформації, електронні платформи та інформаційні портали, спеціалізовані сайти з онлайн-доступом тощо). Дані середовища стосуються не лише безпосередньо процесу передачі інформації, а також включають в себе передуючі їм процеси обробки, після яких вже відбувається безпосередня передача облікового сигналу до одержувача. Виділені два канали на підприємстві можуть бути побудовані і організовані в залежності від рівня його техніко-технологічного розвитку – шляхом передачі інформації в паперовому вигляді, в електронному вигляді тощо.

Перший канал призначений для надання облікової інформації стратегічного спрямування всередині підприємства. По даному каналу може передаватися як конфіденційна, так і неконфіденційна облікова інформація, необхідна для прийняття стратегічних управлінських рішень та реалізації стратегічних ініціатив підприємства. Другий канал призначений для надання облікової інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства, яка може використовуватися зовнішніми стейкхолдерами підприємства для прийняття рішень щодо здійснення стратегічних інвестицій або надання позикових коштів підприємству в користування. Така інформація може надаватися як в формі фінансових, так і нефінансових показників, що дозволить більш точно визначити стратегічні перспективи розвитку підприємства, майбутні ризики та фактори генерування вартості.

Виходячи з виділення двох вищевказаних каналів передачі облікової інформації, можна виділити два основні види стратегічних облікових комунікацій підприємства:

1. Внутрішні стратегічні облікові комунікації – заходи зі створення та передачі облікової інформації про стратегію підприємства для внутрішніх користувачів (власники (акціонери) підприємства, вище керівництво, стратегічні менеджери різних рівнів тощо), які на основі такої інформації приймають стратегічні управлінські рішення;

2. Зовнішні стратегічні облікові комунікації – заходи зі створення та передачі облікової інформації про стратегію підприємства зовнішнім користувачам (різні види існуючих та потенційних зовнішніх стейкхолдерів), які на основі такої інформації приймають рішення довгострокового характеру щодо здійснення інвестицій, надання позик, вступу в стратегічні альянси, здійснення спільної діяльності тощо.

Оскільки бухгалтерський облік як інформаційно-комунікаційна система не відноситься до безшумних систем дискретного типу, то процес створення облікових повідомлень та передачі облікових сигналів до одержувачів через її канали відбувається під впливом шумів. В залежності від виду шумів, описаних у У. Уївером [11, с. 11], можуть виникати різні недоліки в процесі доставки

бухгалтерської звітності до користувачів: 1) Технічні (повнота, точність передачі облікової інформації); 2) Семантичні (змістовність облікової інформації); 3) Релевантність облікової інформації моделям прийняття стратегічних рішень.

Вплив шумів на якість облікової інформації на основі використання комунікаційного підходу одним з перших відмітив С. Імхофф. Автор зазначив: розуміння сутності якості в бухгалтерському обліку означає, що бухгалтерські сигнали не можуть бути однаково вільними від шуму через упередженість або через помилки вимірювання, або одночасно через ці дві перепони [6, с. 99]. Таким чином, автор зацентрував основну увагу на семантичних проблемах передачі облікової інформації, які виникають внаслідок недобросовісної діяльності (умисної або неумисної) її перетворювача (суб'єкта ведення бухгалтерського обліку).

На думку Й. В. Лай [7, с. 183], визначальною причиною виникнення шумів в процесі передачі облікової інформації є те, що процес представлення економічної реальності підприємства системою обліку обмежується вимогою співвідношення доходів та витрат, визначеною в чинній конвергованій концептуальній основі IAS/IFRS та GAAP US. Тобто навіть у тому випадку, коли облікова система забезпечує повне відображення економічної реальності підприємства, виходячи з вищенаведеної вимоги, від такого результату слід відмовитись, оскільки пов'язані з таким повним відображенням витрати можуть виявитися не виправданими. Окрім цього, суб'єктами ведення обліку може застосовуватися принцип суттєвості, відповідно до якого окремі елементи, не суттєві на його думку, можуть залишатися поза межами облікової системи. Виходячи з вищенаведеного, можна констатувати, що процес формування облікової інформації характеризується виникненням шумів, основною причиною яких є вплив суб'єктивного фактора, що особливо проявляється в процесі реалізації професійних суджень.

Підтримуючи позицію щодо важливості впливу суб'єктивного фактора на виникнення шумів в обліковому процесі, що зумовлено структурою чинних систем міжнародних стандартів обліку та звітності, Дж. Ф. Росс [9, с. 4] також наголошує, що однією з причин виникнення шумів є помилки суб'єктів ведення обліку, які призводять до викривлення облікових повідомлень та сигналів про економічну реальність підприємства. Такої ж думки дотримується В. В. Муравський, зазначаючи, що шумами в комунікаціях є інформаційні викривлення, що призводять до порушення змісту облікової інформації [3, с. 70].

К. Г. Палепу, В. Л. Бернард, П. М. Хілі та І. Піік [8, с. 92] виділяють три потенційних джерела шуму в процесі формування облікових даних:

1) Недостатня жорсткість облікових правил, що дозволяє менеджерам використовувати техніки креативного обліку для одержання необхідних результатів, що задовольняють їх власним інтересам; 2) Випадкові прогнознi помилки; 3) Систематична реалізація облікової політики з метою задоволення специфічних цілей менеджерами в межах наявних облікових альтернатив, наведених у системі стандартів. Таким чином, автори також зводять виникнення шумів в обліково-комунікаційному процесі до суб'єктивного фактора, акцентуючи увагу на недосконалоості системи облікових стандартів як в частині жорстких правил, так і в частині наявного простору для дій в межах альтернатив, що використовуються бухгалтерами та менеджерами для досягнення власних інтересів, які не завжди співпадають з інтересами інших стейкхолдерів підприємства (власників, інвесторів, кредиторів тощо).

Зовсім протилежної точки зору щодо розуміння сутності інформаційного шуму в системі обліку дотримуються проф. С. М. Петренко [4, с. 514], Д. Бандура та Л. Вейкрута [1, с. 81], які вважають, що він виникає не у випадку втрати частини облікових даних в момент їх передачі одержувачу, а є прикладом наявності нерелевантної або надлишкової інформації, яка передається для задоволення потреб управління. В даному випадку позиція авторів вступає в суперечність з положеннями комунікаційної теорії обліку, згідно з якою джерела шуму впливають на якість облікової інформації, а не сама облікова інформація, навіть яка є нерелевантною потребам окремих суб'єктів управління або надлишковою, є прикладом інформаційного шуму.

З метою мінімізації кількості шумів в обліково-комунікаційному процесі проф. О. А. Лаговською було запропоновано мінімізувати кількість каналів зв'язку в обліковій комунікаційній мережі [2, с. 188]. При цьому зменшення кількості каналів зв'язку повністю не усуває можливості виникнення шумів в тих облікових каналах, які залишилися, що в кінцевому випадку може призвести до зменшення якості облікової інформації, яка передається одержувачам для прийняття рішень. Тому на сьогодні значною кількістю вчених найбільш ефективним засобом, який дозволяє фільтрувати наявні інформаційні шуми та помилки, здійснені суб'єктами ведення обліку, що впливають на відображувану картину економічної реальності, вважається застосування незалежного контролю, що забезпечує надання звільненої від шумів та помилок облікової інформації одержувачам.

На основі проведеного аналізу підходів дослідників можна сформуванати наступну класифікацію інформаційних шумів в стратегічному обліковому комунікаційному процесі (табл. 1).

Класифікація інформаційних шумів в стратегічному обліковому комунікаційному процесі (сформовано автором)

Місце виникнення	Умисні	Неумисні
В процесі перетворення облікової інформації	Недотримання облікових правил	Помилки введення та обробки облікових даних
	Маніпулювання обліковими альтернативами	Застосування вимоги співвідношення доходів та витрат, принципу суттєвості
В процесі передачі облікової інформації	Внесення змін в нормальне функціонування каналу передачі облікової інформації	Помилки передачі облікової інформації

У залежності від місця виникнення інформаційні шуми можна поділити на ті, що виникають в процесі перетворення облікової інформації стратегічного спрямування та в процесі її передачі. У кожній з виділених груп результатом їх виникнення може бути як умисна опортуністична поведінка суб'єктів організації, ведення обліку та передавачів облікової інформації, а також неумисні помилки даних суб'єктів і дозволені обмеження облікового відображення, можливість використання яких встановлюється на рівні окремого підприємства та на рівні національної системи бухгалтерського обліку.

У комунікаційних процесах, що відбуваються в телекомунікаційних системах, комунікації започатковуються тим суб'єктом, що сприймає подію, яка відбувається в реальному світі і вирішує, що інформація про неї повинна передаватися певному одержувачу. Однак в системі бухгалтерського обліку подібна функція покладена не на суб'єкта ведення обліку, який займається сприйняттям економічної реальності та її символізацією на певному абстрактному рівні за допомогою облікових рахунків, а на суб'єктів організації функціонування облікової системи (менеджмент, власники, національні регулятори тощо). Це має забезпечити зворотний зв'язок між інформацією, яка створюється в системі обліку, та суб'єктами, які приймають рішення на її основі.

Особливістю стратегічних облікових комунікацій є наявність чіткого зворотного зв'язку між одержувачами та обліковою інформацією стратегічного спрямування, яка формується в системі бухгалтерського обліку. Це обґрунтовується тим, що, на відміну від іншої облікової інформації, формування облікової інформації стратегічного спрямування не є обов'язковим, а здійснюється в залежності від існуючих потреб та у відповідності до запитів суб'єктів, що приймають стратегічні рішення. Саме такі суб'єкти мають ініціювати дії щодо налагодження облікової системи таким чином, щоб забезпечити створення різних видів документів та звітів, які відповідатимуть потребам та запитам суб'єктів стратегічного управління.

Суб'єкти створення та передачі облікової інформації стратегічного спрямування повинні завжди пам'ятати про мету її створення, існуючі запити і потреби відповідних суб'єктів прийняття стратегічних рішень та упорядковувати облікові дані про економічні дії та події відповідно до них. Відповідно, внутрішні та зовнішні одержувачі в залежності від наявних у них потреб (розробка та реалізація стратегії підприємства, здійснення стратегічного інвестування, надання в користування позикових ресурсів тощо) висувають вимоги до перетворювачів-передавачів, вимагаючи формування інформації стратегічного спрямування відповідного змісту, у відповідній формі представлення та встановлюючи відповідні часові рамки її подання.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, стратегічні облікові комунікації є процесом взаємодії між суб'єктами перетворення, суб'єктами передачі та її одержувачами (приймачами), що стосується створення та передачі облікової інформації стратегічного спрямування на основі використання комунікаційних ресурсів, засобів та інструментів через інформаційні канали у відповідне місце призначення. В процесі створення та передачі такої інформації через облікові канали можуть виникати інформаційні шуми, які можуть призводити до її викривлення або втрати.

Визначальними відмінностями стратегічних облікових комунікацій від традиційного процесу формування та оприлюднення облікової інформації, які визначають подальші напрями їх удосконалення та розвитку, є наступні:

- вони спрямовані на розкриття особливостей діяльності підприємства в стратегічному контексті, формування довіри до нього в цілому та до його стратегічних ініціатив зокрема, що дозволяє заінтересованим стейкхолдерам більш ефективно приймати рішення в умовах стратегічної невизначеності;
- вони цілеспрямовано здійснюються на вимоги і відповідно до потреб суб'єктів стратегічного менеджменту підприємства та зовнішніх стейкхолдерів;

- вони реалізуються через організаційні зусилля суб'єктів реалізації стратегічного менеджменту (через їх вплив на організацію обліку та порядок представлення облікової інформації) та осіб, відповідальних за здійснення стратегічних облікових комунікацій на підприємстві;

- вони передбачають обов'язкове врахування стратегічного контексту – формування і передачу інформації, що необхідна для формування і реалізації стратегії підприємства, а також для прийняття стратегічних інвестиційно-позикових рішень зовнішніми стейкхолдерами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандура Д. Функціональна роль обліку в управлінні підприємством / Д. Бандура, Л. Вейкрута // Вісник Львів. ун-ту. Серія екон. – 2009. – Вип. 41. – С. 80-83.
2. Лаговська О. А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : монографія / Лаговська О. А. - Житомир : ЖДТУ, 2012. – 676 с.
3. Муравський В. В. Комп'ютерно-комунікаційна форма обліку : монографія / В. В. Муравський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 486 с.
4. Петренко С. М. Оцінка інформаційних потреб управління в обліковій інформації / С. М. Петренко // Торгівля і ринок України. Тематичний збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 33. – С. 513-518.
5. Hallahan K. Defining Strategic Communication / K. Hallahan, D. Holtzhausen, B. van Ruler, D. Verčič, K. Sriramesh // International Journal of Strategic Communication. – 2007. – Vol. 1, Iss. 1. – P. 3-35.
6. Imhoff E. The relation between perceived accounting quality and economic characteristics of the firm // Journal of Accounting and Public Policy. – 1992. – Vol. 11 (2). – P. 97-118.
7. Lau Y. W. Noise in accounting information: the signal detection theory perspective / Y. W. Lau // International Journal of Economics and Management. – 2008. – Vol. 2 (1). – P. 179-193.
8. Palepu K. G. Business Analysis and Valuation: Text and Cases / K. G. Palepu, V. L. Bernard, P. M. Healy, E. Peek. – Cengage Learning EMEA, 2007. – 788 p.
9. Ross J. F. The information content of accounting reports: an information theory perspective / J. F. Ross // Information. – 2016. – Vol. 7 (3). – P. 1-23.
10. Salvary S. C. Accounting in context of communication, language, and information theories: a

partial analysis / S. C. Salvary // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://papers.ssrn.com/sol3/results.cfm?RequestTimeout=50000000>

11. Weaver W. The mathematics of communication / W. Weaver // Scientific American. – 1949. – Vol. 181, No. 1. – P. 11-15.

REFERENCES

1. Bandura, D. (2009), Funktsionalna rol obliku v upravlinni pidpriemstvom, *Visnyk L'viv. un-tu*, 41, pp. 80-83.
2. Lagovska, O. A. (2012), Oblikovo-analitychne zabezpechennia vartisno-orientovanoho upravlinnia: teoriia ta metodolohiia, Zhytomyr, ZhDTU.
3. Muravskuy, V. V. (2018), Kompiuterno-komunikatsiina forma obliku, Ternopil, TNEU.
4. Petrenko, S. M. (2012), Otsinka informatsiinykh potreb upravlinnia v oblikovii informatsii, *Torhivlia i rynek Ukrainy. Tematychnyj zbirnyk naukovykh prats'*, 33, pp. 513-518.
5. Hallahan, K., & Holtzhausen, D., & van Ruler, B., & Verčič, D., & Sriramesh, K. (2007), Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic Communication*, 1, 1, pp. 3-35.
6. Imhoff, E. (1992), The relation between perceived accounting quality and economic characteristics of the firm. *Journal of Accounting and Public Policy*, 11 (2), pp. 97-118.
7. Lau, Y. W. (2008), Noise in accounting information: the signal detection theory perspective. *International Journal of Economics and Management*, 2 (1), pp. 179-193.
8. Palepu, K. G. Bernard, V. L. Healy, P. M. and Peek, E. (2007), *Business Analysis and Valuation: Text and Cases*. Cengage Learning EMEA.
9. Ross, J. F. (2016), The Information Content of Accounting Reports: An Information Theory Perspective. *Information*, 7 (3), pp. 1-23.
10. Salvary, S. C. (2005), Accounting in context of communication, language, and information theories: a partial analysis, available at: <https://papers.ssrn.com/sol3/results.cfm?RequestTimeout=50000000>.
11. Weaver, W. (1949), The mathematics of communication. *Scientific American*, 181, 1, pp. 11-15.

Стаття надійшла до редакції 8 жовтня 2019 р.